Ombwdsmon Ombudsman
OMBWDSMON GWASANAETHAU CYHOEDDUS CYMRU
PUBLIC SERVICES OMBUDSMAN FOR WALES

Unioni Pethau

Beth fydd yn digwydd os yw'n well unioni'ch cwyn trwy fynd i'r llys

Hawdd ei Ddarllen

Cynnwys

Tudalen

Cyflwyniad	3
Achosion a ddylai fynd i'r llys	5
Os gallwch chi fynd i'r llys	6
Am fwy o wybodaeth	10

print trwm

Yn y ddogfen hawdd ei ddarllen hon, mae geiriau anodd mewn **print trwm**. Rydym yn egluro beth mae'r geiriau hyn yn ei olygu yn y frawddeg ar ôl iddyn nhw gael eu defnyddio.

Mae rhai geiriau yn las ac wedi eu tanlinellu. Mae'r rhain yn ddolenni a fydd yn mynd i wefannau eraill sydd â mwy o wybodaeth.

Cyflwyniad

Mae'r Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGCC) yn sefydliad annibynnol sy'n delio â chwynion.

Rydym yn delio â chwynion am:

- wasanaethau cyhoeddus - mae'r rhain yn wasanaethau sy'n cael eu cynnig gan sefydliad sy'n rhan o'r llywodraeth

- cynghorion lleol - mae'r rhain yn bobl sydd wedi'u dewis i redeg cyngor.

- cyrff cyhoeddus - mae'r rhain yn sefydliadau sy'n rhoi gwasanaethau i'r cyhoedd. Maent yn cael arian gan y llywodraeth ond nid ydynt yn rhan ohoni.

Gyda rhai cwynion, mae'n well unioni pethau trwy **fynd i'r llys**. Mae'r ddogfen hon yn egluro beth sy'n digwydd os dylai eich achos fynd i'r llys.

Mae **mynd i'r llys** yn golygu defnyddio'r gyfraith i unioni pethau.

Yn y llys, bydd barnwr yn gwneud penderfyniad ynghylch yr hyn sy'n gywir a'r hyn sy'n anghywir mewn achos.

Fel arfer, bydd angen **twrnai** arnoch i'ch helpu i fynd i'r llys.
Twrnai yw cyfreithiwr a fydd yn eich helpu yn y llys.

Achosion a ddylai fynd i'r llys

Mae yna rai amgylchiadau penodol pan ddylech chi fynd i’r llys i unioni pethau.

Dylech chi fynd i’r llys os yw’r achos yn ymwneud â:

- **esgeuluster clinigol** - dyma pryd mae gweithiwr proffesiynol gofal iechyd neu feddygol wedi achosi niwed i chi trwy beidio â rhoi'r driniaeth briodol i chi

- **torri contract** - dyma pryd nad yw corff cyhoeddus wedi gwneud rhywbeth y mae i fod i'w wneud

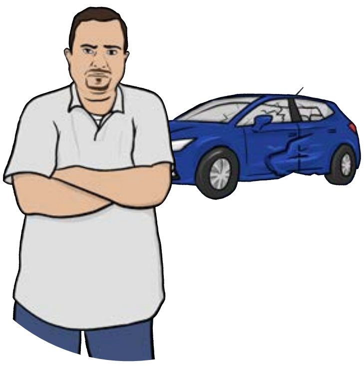

- **hawliad am iawndal** - dyma pryd mae corff cyhoeddus neu rywun sy’n gweithio iddyn nhw wedi difrodi eich eiddo.

Os gallwch chi fynd i'r llys

Mae'r gyfraith yn dweud os oes ffordd o unioni eich achos yn y llys, yna ni ddylen ni edrych i mewn i'ch cwyn.

Ond, hyd yn oed pe bai ffordd o unioni eich achos yn y llys, nid yw'n deg disgwyl i bawb fynd i'r llys.

Penderfynu a yw'n deg disgwyl i chi fynd i'r llys

Os ydym yn meddwl nad yw'n deg dweud y dylech fynd â'ch achos i'r llys, efallai y gallwn eich helpu â'ch cwyn yn lle.

I'n helpu i wneud penderfyniad, efallai y bydd angen i ni ofyn i chi am ragor o wybodaeth.

Dyma’r math o wybodaeth y gallai fod angen i ni ofyn ichi amdani:

- eich sefyllfa a pam rydych chi’n meddwl na allwch chi fynd i’r llys

- sut yr hoffech i'ch cwyn gael ei chywiro

- a oes gennych dwrnai

- a oes gennych **yswiriant cyfreithiol** neu **gymorth cyfreithiol** - dyma arian y gallwch ei gael i'ch helpu i dalu am fynd i'r llys.

Gwneud penderfyniad

Gallwn benderfynu na ddylech orfod mynd â'ch achos i'r llys, ac y gallwn ddelio â'ch cwyn i helpu unioni pethau.

Er enghraifft, efallai y byddwch eisiau:

- ymddiheuriad gan y corff cyhoeddus

- atebion i'ch cwestiynau

- awndal - dyma arian sy'n cael ei roi i dalu cost rhywbeth a ddigwyddodd.

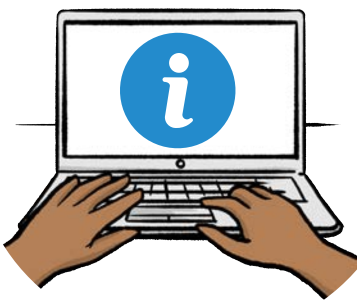

Gallwch ddod o hyd i fwy o wybodaeth am yr hyn y gallwn ofyn i gyrff cyhoeddus ei wneud i unioni pethau i chi, yma: https://www.ombwdsmon.cymru/fact-sheets/rhwymediau/

Ond efallai y byddwn yn penderfynu y dylech chi fynd i'r llys, os ydyn ni'n credu y byddai'r llysoedd yn unioni pethau yn y ffordd rydych chi ei eisiau.

Er enghraifft, os ydych chi am dderbyn swm mawr o arian i unioni pethau, dylech fynd i'r llys.

Am fwy o wybodaeth

Ffôn:
0300 790 0203

Ebost:
owninitiative@ombwdsmon.cymru

Gwefan:
www.ombwdsmon.cymru

Post:
Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru
1 Ffordd yr Hen Gae
Pencoed
CF35 5LJ